

Ärter.

Bästa sort *spritärter*: Hendersons, Märgspritärter, Kristianstads konservärter, Stensärter (Non plus ultra).

Sockerärter: Engelsk sabel, Heinrichs.

De spädaste socker- och spritärter lägges på burkar; de senare även på flaskor och konserveras i svag saltlösning. Spritärter kan även läggas torra på buteljer. Mera vuxna ärter torkas. De böra dock aldrig vara för mycket vuxna, så att de äro sega eller spritärterna börjat gulna, sådana böra genast användas. Såväl de som lägges på burk, som de som torkas, förvällas. *Förvällningen* sker bäst i ånga, då så litet som möjligt av smakämnen bortgå. Persilja i salt lägges varvtals med grönsakerna i förvällningskärlet. Till förvällning tages saltlösning: 1 l. vatten, 1 msk. salt. Gott vatten. En liten bit vitsoda el. alun kan iläggas för färgens bibehållande. (I och för torkning kan man också med fördel förvälla spritärter och skärbönor i socker och salt, torrt. Till 3 l. grönsaker 2 msk. socker, 1 msk. salt. Hettas upp över frisk eld till dess det börjar ånga och saltet och sockret smält. Allt under ständig omröring). — Förvällningen bör ske hastigt, olika antal min. beräknas efter grönsakernas olika hårdhet. Växlande emellan 3—8 min. Efter förvällningen överspolas grönsakerna med friskt vatten, och upplägges att avrinna på linne. Lägges se'n tätt på burkar det som skall steriliseras. En förut kokt och kallnad saltlösning överhålles.

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2021

National Library
of Sweden

I varmugnen i spisen. Förvällningen bör ske i ånga, bäst om värmen ej överstiger 80°—90° och ej går mer än till 50°. Starkare värme i början. Ej för tjockt lager på allan. Noggrann tillsyn till ugnen och omröring av grönsakerna, om värmen är ojämn, samt det som torkat, bortplockas efter hand. Grönsakerna fordra emellanåt en eftertorkning om de slå tillbaka och kännas fuktiga. Förvaras på torrt ställe.

Ärter.

Bästa sort *spritärter*: Hendersons, Märgspritärter, Kristianstads konservärter, Stensärter (Non plus ultra).

Sockerärter: Engelsk sabel, Heinrichs.

De spädaste socker- och spritärter lägges på burkar; de senare även på flaskor och konserveras i svag saltlösning. Spritärter kan även läggas torra på buteljer. Mera vuxna ärter torkas. De böra dock aldrig vara för mycket vuxna, så att de äro sega eller spritärterna börjat gulna, sådana böra genast användas. Såväl de som lägges på burk, som de som torkas, förvällas. *Förvällningen* sker bäst i ånga, då så litet som möjligt av smakämnen bortgå. Persilja i salt lägges varvtals med grönsakerna i förvällningskärlet. Till förvällning tages saltlösning: 1 l. vatten, 1 msk. salt. Gott vatten. En liten bit vitsoda el. alun kan iläggas för färgens bibehållande. (I och för torkning kan man också med fördel förvälla spritärter och skärböner i socker och salt, torrt. Till 3 l. grönsaker 2 msk. socker, 1 msk. salt. Hettas upp över frisk eld till dess det börjar ånga och saltet och sockret smält. Allt under ständig omröring). — Förvällningen bör ske hastigt, olika antal min. beräknas efter grönsakernas olika hårdhet. Växlande emellan 3—8 min. Efter förvällningen överspolas grönsakerna med friskt vatten, och upplägges att avrinna på linne. Läggas se'n tätt på burkar det som skall steriliseras. En förut kokt och kallnad saltlösning överhålles.

Saltlösning: 1 l. vatten, 1 msk. salt kokas och skummas. Ärterna steriliseras 100° 50 min. efter 24 tim., återigen 100° 40 min., eller också 100° 90 min., då endast en gång. På samma sätt förfäres med späda böner, skurna skärböner, blomkål och vaxböner etc.

Torkning av ärter: Sker endera å torkällor i ugn eller i värmugnarna i spiseln. Torkningen bör icke ske så hastigt, bäst om värmen ej överstiger 80°—90° och ej går mer än till 50°. Starkare värme i början. Ej för tjockt lager på allan. Noggrann tillsyn till ugnen och omröring av grönsakerna, om värmen är ojämn, samt det som torkat, bortplockas efter hand. Grönsakerna fordra emellanåt en eftertorkning om de slå tillbaka och kännas fuktiga. Förvaras på torrt ställe.

Sockerärter trädas också upp på trådar, förvällas sedan de äro uppträdda, genom neddoppning i kokande saltat vatten i 1 min. Upphänges sedan på luftigt, varmt och mörkt ställe att torka. Kunna ock läggas på ållor. Baljorna efter spritärter torkas i ugn och malas till mjöl, som användes till smaksättning av sås i soppor.

Bönor: Enahanda med ärter; de spädaste på burk, de grövre till torkning. Sorteras i flera sorteringar, emedan de annars torka ojämt. Torkas hela eller skurna. Man kan också salta bönor, ehuru de mindre användas, emedan saltet alltid drar ut smakämnen. Skall man salta är bäst använda mellanstora bönor och salta dem hela. Härtill användas väl rengjorda trækärl eller glaserade burkar. Varvas m. vartannat varv groft och fint salt. Persilja därejämte. Ett tjockt saltlager överst och så en präss ovanpå. Nedläggning i saltlake användes också. — Böra väl urvattnas före användningen.

Sparris.

Bäst i medio av juni. Ej de första bäst, utan de som växa fortast. Sorteras i 3 storlekar. Tvättas och läggas omedelbart i vatten. Förvällas så snart som möjligt. Läggas vackert på burk. Knoppen uppåt. Steriliseras 2 gånger med 24 timmars mellanrum. 100° 40 minuter.

Spenat.

På burkar: Förvällas i salt vatten, spolas ej, får avrinna och hackas fint. Packas väl, så att inga luftblåsor finnas; burkarna fulla. Steriliseras 90° 80 min. Omstereliseras efter ett par dagar, 90° 5 min.

Saltad: Genast den är avplockad, sköljes den och nedlägges varvtals med fint och groft salt och persilja i bytta med hål i botten, så att laken kan avrinna.

Torkas på ållor, med eller utan föregående sköljning. Kort tid och varm ugn, 100—120°, mycket lufttillträde.

Inläggning av svamp.

Sen svampen är rensad och sköljd, lägges den i en kruka och överslås med kokande vatten. Får stå tills den mästa hettan avgått. Detta upprepas 2—3 gånger. Hälles i durkslag att avrinna. Lägges sen i gryta att koka i eget spad. Får koka till svampen faller ihop, ungefär 1 1/2 timma. Tagges upp och lägges på burkar eller buteljer. Lagen skum-

mas och hälles över varm. Är lagen otillräcklig, fylles burken med vanlig saltlake. Steriliseras 90° 60 min. 2 gånger med 24 timmars mellanrum. Till Murcklor bra att lägga en citronskiwa överst i burken. Till annan svamp litet persilja. Olika sorters svamp kunna läggas i samma burk.

Champignoner.

Små knubbiga champignoner putsas och läggas i salt vatten. Förvällas i salt vatten 4—5 minuter. Läggas på burkar. Saltlake hälles över 20 gr. salt på 1 liter vatten. Steriliseras 2 gånger med ett dygns mellanrum 95° 60 min. Ju kompaktare massa, dess längre steriliseringstid. Viktigt att sterilisera väl, då jordbakterier kunna förekomma.

Blomkål.

Fin vit nyskördad blomkål putsas, sköljas och förvällas hel eller delad, nedlägges i 40°—50° varmt vatten och är färdig då det kokar. Avkyles i kallt vatten, lägges på vida burkar, överhålles med saltlösning, steriliseras omedelbart 100°—120 minuter. Viktigt att arbetet går skyndsamt, så ej luften kommer till och gör att blomkålen mörknar.

Tomater.

Puré. Frukten bör vara mogen och frisk. Blomfnaset bortransas. Tomaterna skäras och smältes över frisk eld under flitig omröring tillsammans med kryddorna: 1 liter tomater, 1 rödlök, 2 nejlikor, 1 lagerblad, litet timjan eller kyndel (till ris och makaroner). Saltas och sockras om man så vill. Drives genom hålsikt, fylles på flaskor, som korkas, överbindas och steriliseras vid 100° 8—10 minuter.

Röda, fullvuxna. 1 kg. tomat, 1 kg. strösocker, saften av 2 citroner. Tomaterna skalas eller pickas (väl) med en silvergaffel, nedläggas varvtals med sockret och får stå till följande dag. Då avslås laken och uppskakas tillsammans med citronsaften och skummas. Tomaterna iläggas och kokas tills de äro klara, då de tagas upp. Lagen hopkokas och slås över. Lagen bör ses till och hopkokas på nytt om så behövs.

Gröna, fullvuxna, vackra, men ej mogna tomater, sköljas, rensas, lägges i svag saltlösning över 1 dygn, pickas eller skäras sönder i vackra klyftor. Över frukten hälles kokande ättikslag ($\frac{1}{3}$ ättika mot vatten), får stå så 1 dygn. En soc-

kerlag kokas: till 1 kg. tomater, 1 kg. socker, 7 dl. vatten, 3 dl. vinättika, 10 nejlikor, 1 stor kanelbit. I lagen nedläggas tomaterna att sakta koka tills de äro mjuka och klara. Om lagen är tunn hopkokas den strax eller efter ett par dagar.

Röda Tomater på konservglas. Tomaterna läggas skalade eller oskalade på glas, kokt kallt vatten eller svag saltlösning slås över och glasen steriliseras vid 80° i 20 min.

Olika sätt för konservering av vinbär.

Röd vinbärskompott I. $\frac{1}{2}$ lit. vatten, 1 kg. socker, 3 kg. bär, lagen kokas som vanligt, skummas, bären iläggas och få sakta koka omkr. 10—15 minuter. Tappas varm på torra, varma buteljer, vilka genast korkas och parafineras. Buteljerna kunna ock steriliseras vid 85°—10 minuter. Sålunda kokas ock:

Svart vinbärskompott, koktid 15 minuter.

Krusbärskompott, koktid 10 minuter.

Till **Blåbärskompott** tages 250 gr. socker till 1 kg. bär och så litet vatten att sockret fuktas. Lagen som vanligt. Bären få sakta koka upp och koka försiktigt i 5—8 minuter.

Röd vinbärskompott II. Stora, vackra bär plockas på flaskor och kokande sockerlag hälls på. Sockerlag av 1 lit. vatten och 6 hg. socker. Lagen skall stå över bären, täckes med bomull och får kallna. Sedan skakas bären ned om de flutit upp och mera bär påfylls om så behöves och lagen tages bort. Korkas, överknytes med snören och steriliseras vid 85° 20 minuter. Parafineras sedan.

Rött vinbärsgelé I. 3 kg. vinbär, 3 kg. socker, 7 $\frac{1}{2}$ dl. vatten varvas ned i grytan, få sakta koka upp 3 gånger eller 3 minuter. Hälles genast upp i silduk att rinna direkt i glas. Av bären kokas sylt, lite vatten tillsättes då. Lingongelé på samma sätt.

Olika sätt att konservera lingon.

Enkel lingonsylt I. 7 kg. lingon, 1 kg. socker, 2 liter vatten. Lingonen rensas och sköljas. Bär och socker varvas ned i oförtennt kopparkittel, vattnet slås över och sylten kokas sakta under skumning tills den ser klar ut 1—2—3 timmar.

Enkel lingonsylt II. 15 kg. lingon, 7 $\frac{1}{2}$ liter vatten, 2 $\frac{1}{2}$ kg. socker. Bär och vatten kokas tills saften ser och

smakar stark ut, eller 1 timme. Då fräntages $3\frac{3}{4}$ liter saft som silas och buteljeras. Det återstående kokas med sockret tills sylten ser klar ut.

Finare lingonsylt. 2 kg. lingon, 1 kg. socker, 1 liter vatten. En lag kokas av socker och vatten, däri iläggas bären och få koka under skakning och skumning tills de äro klara.

Råa nedstötta lingon. Fullt friska lingon stötas väl och nedpackas i rena krukor eller byttor. Det är viktigt att det översta lagret är väl sönderstött. Särskilt användbar sylt för sin friska syra.

Lingon på buteljer I. Stora vackra lingon plockas på rena, torra flaskor, friskt källvatten slås över bären, buteljerna korkas och hartzas.

Lingon på buteljer II, (Salladslingon). Stora vackra lingon varvas ned på buteljer med hälften strösocker i vikt, sockret bör komma överst. Buteljerna korkas och hartzas.

Råa lingonsaft. 3 kg. lingon, 1 liter vatten, 25 gr. vinsyra, $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ kg. socker till varje liter saft. Lingonen nedstötas i en kruka. Vinsyran upplöses väl i vattnet och detta slås över bären under omröring och får stå 3 dygn. Bären silas sedan genom duk och få självrinna, socker tillsättes och saften röres 1 $\frac{1}{2}$ timma eller tills den är klar. Sedan får saften stå och sjunka så att bottensats bildas. Den klara saften tappas på rena, torra buteljer, som korkas och hartzas.

Sur lingonsaft, se enkel lingonsylt II!

Marmelad av lingon och äpplen. 1 $\frac{1}{3}$ liter lingon, $\frac{2}{3}$ liter vatten, 5 liter äpplen, 1,25 kg. socker, 1 bit vanilj. Lingon, socker och vatten kokas tillsammans tills lingonen äro klara. Äpplena skalas, skäras i småbitar samt iläggas, varefter allt kokas med vaniljen 1 tim. under ständig omröring tills det ser slätt ut. Gyllen och astrakaner äro bäst. Serveras till efterrätt med vaniljsås och vispgräddes.

Kryddor. Till lingonsylt såväl finare som enklare kan man som krydda använda pomeransskal, kanel, ingefära eller nejlikor. Kryddorna iläggas vid kokningens början och upptagas då sylten är färdig.

Jordgubbssylt.

Till varje kg. frukt tages $\frac{3}{4}$ à 1 kg. strösocker. Sockret varvas ned med bären och få så stå omkr. 1 dygn. Upphettas

därefter sakta och får under flitig skakning och skumning koka 15—20 minuter, eller tills bären se klara ut. Sylten hälls då på varma burkar, vilka överbindas då syltet är kallnat.

Vill man ha fin sylt av ömtåliga bär, böra bären varvas ner med sockret dagen förut. Vid syltk. skall syltet kokas långsamt, grytan skakas väl och skummas kokt 15—20 min.

Jordgubbskompott.

Frukten bäst upplockad, ej övermogen och bör helst vara sådan att den ej behöver sköljas. Sockerlag: 1 kg. socker till 1 liter vatten (halv vikt socker mot vikt frukt). Lagen kokas under skumning omkring 5 minuter. Sedan får den kallna och slås därpå kall över bären, som få stå på kallt ställe till följande dag, då de upphettas mycket långsamt, nätt och jämt till kokpunkten. De ställas sedan ånyo på svalt ställe till 3:dje dagen, då bären upptagas mycket försiktigt och lägges tätt på burkar. Saften överhälls jämt så mycket att det står över bären. Steriliseras vid 80° i 20 minuter.

Överbliven utmärkt saft slås på flaskor och steriliseras. På samma sätt kokas kompott av *hallon, körsbär, björnbär och hjortron*.

Rabarbersylt.

2 kg. frukt, 6 hg. socker, 1 citron, 25 gr. ingefära. Rabarbern skäres i 1 1/2 cm. stora fyrkantiga bitar, ställas att torka under några timmar. Varvas ned med sockret (strösocker) och får stå till följande dag, då sylten sakta kokas en 1/2 timme. Skummas väl. Hälles på burkar, bör förvaras under flottyrbotten. Förvaras högst 3—4 månader.

Steriliserad rabarberkompott.

5 kg. frukt, 1 liter vatten, 12 hg. socker. Skalad eller oskalad rabarber, helst det sistnämnda om röd sort användes, skäras i så långa bitar som burken är hög. En sockerlag kokas och skummas väl, bitarna nedläggas däri och uppvärmas till 70° eller till de ljusna. Läggas på fat att avrinna och kallna, varpå de ställas vackert i burkar, så tätt att lagen kan komma emellan. Lagen som slås över silas, behöver ej vara så koncentrerad, utan spädes om så behövs, då frukten genom

steriliseringen ändock håller sig. Steriliseringstid 85° i 15 minuter.

Rabarber och morotsmarmelad, bra och billig.

1 kg. frukt, hälften av vardera, $\frac{3}{5}$ kg. socker, 25 gr. ingefära, 1 citron eller 1 stång vanilj.

Den oskalade rabarbern skäres i tunna skivor, läggas varvtals med sockret i en gryta, får stå vid sidan av spisen och safta sig, då de förut kokta och passerade morötterna tillsättes och alltsamman får koka under omröring tills det håller marmeladprov. Hälles på burkar och förvaras under flottyrbotten.

Rött vinbärsgelé II. En gryta fylls med sköljda bär och vatten så det står jämt med bären. Kokas tills bären spricker och hälls upp att självrinna. Till varje kg. saft tages $\frac{1}{2}$ —1 kg. socker. Sockret bör vara smält innan grytan sättes över stark eld. Sedan får saften ett rasht uppkok och får koka häftigt i 10—12 minuter under flitig skumning. Hälles direkt i torra, varma glas.

Pårörd gelé fås genom rörning $\frac{1}{2}$ —1 timma med lika eller vikten socker mot saft.

Geléer. Till gelé kan användas såväl frukt som bär. Av bär äro vinbär, lingon, hallon och krusbär särskilt lämpliga. Av frukt sådan som har syrlig arom stark smak. Frukt och bär som användas till gelé få ej vara övermogna emedan det gelébildande ämnet då delvis försvunnit. Ej heller bör skal frångas, ty såväl arom som geléämne förefinnes rikligt i skalen. Fruktsaften avvinnes bären endera genom sönderstötning eller kokning med ringa vatten, varefter saften får självrinna. För att få vacker gelé bör saften vara klar. Sockertillsatsen växlar mellan $\frac{1}{2}$ —1 kg. pr kg. saft. Kokningen bör alltid försiggå hastigt. Koktid 10—15 minuter. Geléet avprovas genom att undersöka dropparna från skumsleven, vilka böra vara tjockflytande. För lång koktid gör gelén sirapsartad. Upphålls direkt på geléglas.

Av äppelskal och kärnhus kan fås bra och frisk gelé om frukten är syrlig och aromatisk.

Saft.

Bästa saft av bär fås om bären prässas, så saften ej alls blir utspädd med vatten. Då man ej har fruktpräss, kunna handdukar användas att prässa igenom, men som det sättet

är mindre lättskött kan man förfara på ett annat sätt. Man kokar *extrakt* av bären. Nedsockrar den med hälften vikt socker, låter detta vid svag temperatur smälta (8—10 tim. vid 60°). Saften avtappas varm, får stå till följande dag då den om gamla bär använts får ett uppkok och buteljeras. Har man apparat, steriliseras buteljerna sedan. Bären användas till sylt: spädas med tunna sockerlag, kokas under kokning och skummas. Koktid 20 minuter. Fylles varm på flaskor, steriliseras och parafineras. På detta sätt kokas extrakt och sylt av *hallon*, *vinbär*, *krusbär*, *körsbär m. m.*

Körsbärssaft. Till 2 kg. röda körsbär tages 2 kg. röda vinbär och 2 kg. socker. Socker och bär läggas varvats i en stenkruka, en passande tallrik tages till lock och fastsättes med rågmjöldeg, så det blir tättslutande. Krukan ned-sättes i kokt vatten och hö att koka i 6 timmar. Saften får sen självrinna, kokas därefter upp och skummas och buteljeras på vanligt sätt. Bären användas till pasta eller enkel sylt.

Sur saft av röda och svarta vinbär. Till 3 liter röda och 3 liter svarta vinbär tages 3 liter vatten, som slås kokande på bären. Detta får sedan stå övertäckt i kruka, omröres dagligen och mögel borttages. Sedan saften silats bör den stå och sjunka innan buteljeringen. Saften får självrinna, får ett uppkok om man vill. Buteljeras på vanligt sätt.

Krusbärssaft. Halvmogna eller fullmogna men ej mjuka bär tages. En kruka eller flera fyllas med bär, varefter kokande vatten påhålles så det knappt står över bären. Nästa dag fransilas vattnet, uppkokas och hålles ånyo över bären. Sålunda förfares ännu 1—2 gånger. Då all must är utdragen, kokas saften på vanligt sätt med $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ kg. socker till 1 kg. saft. Saften bör få koka ihop tills den får vacker röd färg, vartill åtgår $\frac{1}{2}$ timme och däröver. Vill man ha saften alldeles klar åtgår längre koktid. Ju längre koktid ju klarare saft och mindre risk.

Hallonsaft sur. Då bären prässats, silas de, saften slås i flaskor, steriliseras vid 80—90° 15 minuter. Tas upp och filtreras, steriliseras åter vid 90° 15 minuter.

Söt saft på samma sätt med $\frac{1}{2}$ vikt socker mot saft. Kokas 3—5 minuter.

Enklare hallonsaft. Bären upphettas med lite $\frac{1}{6}$ — $\frac{1}{4}$ vatten och få självrinna. Kokas med $\frac{1}{2}$ socker i 10—15 minuter. Buteljeras på vanligt sätt.

Blåbärssaft. Till 2 liter bär knappt $\frac{1}{4}$ liter vatten. Bären kokas till de gå sönder. Få stå till följande dag, då bären fränsilas, uppkokas och buteljeras, korkas, steriliseras. De fränsilade bären användas till *enklare* kompott.

Rabarbersaft. Se föregående.

Jordgubbssaft.

Bären ränsas, sköljas om så behöves, lägges varvtals med sockret, 1 kg. frukt, $\frac{1}{2}$ kg. socker. Få stå i 1 à 2 dygn, tills det saftat sig. Silas sedan direkt genom filter. Saften hälls sedan på väl rengjorda och torra flaskor, vilka korkas och steriliseras vid 85° 15 minuter. Saften kan sedan den silats kokas litet, omkr. 5 à 10 minuter, tappas då på varma, torra flaskor, vilka korkas, bra att även då sterilisera dem.

Jordgubbssaft, rå.

Bären ränsas och sköljas om så behöves. En lösning av 20—30 gr. vinsyra (beroende på bärens syra) till 1 liter vatten hälls på bären, och så mycket att det står över dem. Får stå till följande dag, då saften silas och röres tillsammans med sockret ($\frac{3}{4}$ till lika vikt socker mot saft i vikt), tills den är riktigt klar eller omkr. 1 timme. Tappas då på väl rengjorda, torra buteljer, av bären kokas sedan marmelad. Dessa buteljer böra korkas med vadd och överbindas med pergamentpapper.

Jordgubbsmarmelad, bra.

Bär efter jordgubbssaft kan med fördel användas till marmelad. Nätt hälften vikt socker mot bär kokas $\frac{1}{2}$ tim. eller tills det är lagom tjockt. Hällas då på väl rengjorda burkar, vilka överbindas med dubbla papper, sedan marmeladen kallnat.

Användning av rabarber.

Rabarber som användas till konservering bör tagas av tidig skörd. Till kompott, saft och sylt användes den rödaste delen av stjälken, till torkning och inläggning på buteljer användes det övriga. Bra sorter äro Viktoria, Albert, Crimson-Perfektion, de två sistnämnda äro finast och rödast och mest lämpliga till förstnämnda konserveringssätt.

Rabarbersaft.

6 kg. frukt, 3 liter vatten: 6 kg. socker till 1 l. saft. Rabarberna sköljas, putsas, skalas ej, brytes i bitar, lägges tätt i en kruka. Kokande vatten slås över så mycket att det nått och jämt står över frukten, varefter krukan övertäckes väl. Följande dag avhålls lagen, uppkokas och påhållas på nytt. Detta upprepas 3—4 gånger. Saften silas därefter genom duk, sockret lägges att smälta innan kokningen, varefter saften kokas c:a 10 minuter. Skummas väl. Buteljeras varm på väl rengjorda varma buteljer. Parafineras genast. Den urskallade rabarbern kokas ytterligare och saften användes till krämer, eftersaft, dricka m. m. (Ju kortare tid en saft kokar, ju friskare blir den i smaken, ju längre den kokar, ju klarare saft). Det förstnämnda sättet användes om man steriliserar.

Apelsiner.

Saft I, enkel. Saft av 3 apelsiner, skal av 2 dito, 1,1 kg. topp- eller krossocker, $\frac{1}{3}$ liter ättika ($\frac{2}{3}$ syra, resten vatten), $\frac{2}{3}$ liter vatten. Skalen rivas av mot sockret, saften kramas ur och blandas med vatten och ättika, varefter alltsammans kokas en stund och sedan silas. När saften är sval silas den på buteljer, vilka korkas och hartsas. Användes till krämer, men duger som läskedryck tillsammans med vatten.

Saft II, rå. 6 hela apelsiner, skal av 6, 2,5 kg. socker, 40 gr. vinsyra, $2\frac{2}{3}$ liter kallt källvatten. Skalen rivas mot sockret, vinsyran stötes fint. Allt blandas kallt, får stå till det smält, (2 dygn). Klar. — uppsilas. Rå saft skall första veckorna korkas med bomull, så att gaserna kunna få avgå.

Marmelad. 12 apelsiner, 2 citroner, $\frac{3}{4}$ socker och dubbel vatten mot fruktens vikt. Frukten tvättas, torkas, skäres i tunna skivor med skal på. Kärnor och mindre saftigt kött fränskiljes. Får stå 24 timmar med vattnet i övertäckt kärl. Kokas 1 timme utan och 1—1,5 timme med socker eller till marmeladen är klar och skumfri.

Till finare marmelad fränskiljas skalen och skäras i smala strimlor, sedan först det vita borttagits. Frukten skäres i skivor. — Önskar man besk smak på marmeladen, få kärnhusen, insydda i en liten påse följa med vid kokningen.

Sockerlag till kompotter.

Då frukten lägges rå på burkar, utan försterilisering, 1 liter vatten, 3—7 hg. toppsocker (beroende på fruktens syrlighet). Detta smältes helst kallt, eljest vid sidan av spisen. Kokas sedan under skumning 5 minuter. Silas genom fin silduk (ylleflanell tätas). Bör hällas kall över frukten. Kan förvaras på burkar om man vill ha den i ordning att hälla på. Denna sockerlag användes till äpplen, päron, körsbär, som urkärnas till extra fin kompott, samt plommon. — Om frukten däremot försteriliseras användes starkare sockerlag: 1 liter vatten, 1½ kg. socker.

Tunn sockerlag. 1 liter vatten, 2½ hg. socker, kokas som ovanstående anvisning till spädningar av extrakter vid deras användning. Likaså till kokning av kompotter efter extraktkokning eller gelé.

Äpplekompott.

För att få så mycket som möjligt på burkarna och för att frukten ej skall flyta upp i burkarna bör frukten förkokas, man kan då ock med fördel använda mindre bitar. Frukten skalas, skäres i sådana bitar man vill, kan också endast urtagas kärnhuset. Kokas tills de bliva mjuka, då de försiktigt med en hålslev upplägges på fat och sedermera nedläggas i burkar så mycket som får plats. Sockerlagen överhålles. Steriliseras 80° cel., 20 min. eller 60° 20 å 30 min. Man kan ock lägga frukten rå på burkarna och hälla sockerlag över och steriliseras vid 80° 20 minuter. Kall sockerlag. Sålunda förfäres med flera slags frukt och bär, såsom *päron*, *plommon*, *hallon*, *körsbär* m. fl., och blir frukten fin och vacer. *Rabarber* steriliseras vid 80° 20 minuter.

Päron.

Syltade ättikspäron.

2½ kg. skalade päron, 1 kg. toppsocker, 4 dl. vinättika, 3 dl. vatten, 2 msk. citronsaft (eller 5 gr. citronsyra). Lagen kokas av ättika, socker och vatten. Päronen fint skalade och putsade, nedläggas att koka under slutet lock tills de äro mjuka och klara, (omkring 3 timmar). Skumning vidtages när så behöves. Lagen hopkokas om så behöves.

Syltade ingefärspäron.

2 1/2 kg. päron (behandlade som ovan), 1,1 kg. socker, 4 dl. vatten, 20 gr. ingefära (5 stora bitar). Likasom föregående. Ingefäran inknytes i lapp. Kan varvas ner med sockret i stället för att koka lag först. Koktid: 4 à 5 tim. (Beroende på fruktsorten). Lagen hopkokas om så behöves.

Syltade lingonpäron.

2 1/2 kg. skalade päron, 1 1/2 liter lingonsaft (kokt av 2 liter vatten och 1 1/2 liter lingon), 1 kg. socker. Kokning som föregående, koktid tills päronen se klara ut.

Päron på konserverglas.

Till 6 kg. päron, oskalade, kokas en lag av 3 liter vatten och 1 1/2 kg. toppsocker. Päronen skola vara fina och knapast mogna, skalas och putsas väl; förkokas i 1/3 av lagen tills en vispkvist nätt och jämt går igenom. Resten av lagen får svalna och användas att slå över päronen. När päronen äro förvållda läggas de upp att svalna något, läggas sedan på glasburk och överhålls med den ovannämnda sockerlagen. Steriliseras i omkring 30 min. vid 90°.

Äppelmos.

Fint: 1 kg. äpplen, 1/3 kg. toppsocker, 1 1/3 dl. vatten, (skal och saft av 1 citron eller litet citronsyra, om frukten ej är tillräckligt syrlig i smaken), 1/2 gr. salicylsyra. Av sockret och vattnet kokas en lag, i vilken den skalade, sönderskurna frukten nedlägges och kokas. Äpplena skäras i mycket tunna skivor, kärnhusen tagas bort. För att ej frukten skall mörkna lägges den ned i sockerlagen, allt eftersom den skalas. Lagen bör då vara kall. Sedan kokas frukten till mos. Då det är färdigt tillsättes salicylsyra. Moset upphålles genast i krukor eller burkar. När det kallnat, hålles varmt palmsmör eller paraffin över. Även färtalg kan användas. (Salicylsyran bör smältas i kallt vatten).

Enkelt: Av avfallsfrukt och mindre värd frukt kokas hållbart surt mos. Den passerade fruktmassan hålles på flaskor, vilka steriliseras 85° 20 minuter. Hartzas genast. Behöver ej sockras.

Marmelad.

Kan kokas av all aromatisk frukt; gärna blandningar. Frukten ränsas från skämda delar, sönderskäres med skal och kärnhus och kokas mjuk i så litet vatten som möjligt. Passeras och kokas därpå med socker — 3 å 7 $\frac{1}{2}$ hg. pr kg. frukt — tills det tjocknar. Viktigt att kokningen sker hastigt och rörning vidtages hela tiden. — Med fördel kan här till användas 1 kg. enklare päron med tillsats av $\frac{1}{2}$ kg. vilda äpplen eller enkla blå plommon och 500 gr. socker.

Äppelsaft, bra.

Sura äpplen malas på köttkvarn och hällas i silduk att självvrinna. Saften väges och till varje kg. tages $\frac{1}{2}$ kg. socker. Kokas. Man kan också koka frukten med lite vatten. Buteljeras, korkas och paraffineras.

Plommon-kompott.

Stora, vackra plommon skalas och uppvärmas i sockerlag till 70°. Plockas därefter på glas, lagen silas över och glasen steriliseras vid 80° under 20 minuter.

Om gurkor och gulkors användning på olika sätt.

Saltgurkor I.

Stora och små felfria, ej mjuka eller övermogna västerås-gurkor sköljas. Borstas därefter rena med salt och läggas i en ganska stark saltlösning, ungefär $\frac{1}{6}$ salt mot vatten. Här få de ligga två dygn. Därefter varvas de ned i en kruka eller tråg, med löv av svarta vinbär, dragon, ek och körsbär samt dillkrona, pepparrot skuren i tärningar och fint stött vinsten eller alun. Man använder mest löv av svarta vinbär samt dillkronor, det blir lätt beskt av för mycket ek- och körsbärslöv. — Först lägges ett lager av blandat löv, sedan gurkor, på gulkorna lägges några bitar pepparrot och 1 st. vinsten o. s. v., tills krukans blir full. Viktigt att gulkorna ej vidröra varandra eller krukans väggar. Överst lägges ett ganska tjockt lager av löv, och sedan slår man över en matsked mättad (22 %) kall, okokt saltlake. Lite vinättika, ungefär på 10 liter saltlake förhöjer smaken. — Så lägger man en tallrik med tyngd på, så att gurkor och löv stå under saltlaken. Krukans får stå två eller tre dygn på ganska varmt

ställe, så att gurkorna börja jäsa. Sedan skummas det översta lagret bort, och krukans sattes ut i källaren. Saltgurkorna bli färdiga på 6—8 veckor.

Saltgurkor II, (bäst).

Gurkorna sköljas, borstas rena med "salt, läggas i vatten över natten, därefter på linne att avrinna. Till 60 gurkor göres en okokt, kall lag av 4 lit. ättika $1\frac{3}{4}$ lit. vatten, 550 gr. salt 3 st. spansk peppar, 3 msk. krossad starkpeppar 5 tsk. alun 5 tsk. cremor tartari, dillkrona, körsbärs—vildvin svarta vinbärsblad så mycket, att det räcker lägga rikligt mellan gurkorna. — I botten lägges ett varv blad så gurkor, alun och cremor tartari samt pepparrot (skuren i tärningar) och så förfäres tills krukans är full. Överst lägges en linnelapp med tyngd. Bli färdiga på sex veckor.

Sötsura gurkor eller ättiksgurkor.

Härtill användes helst stora gurkor, vilka ej gått i frö. Sköljas, borstas rena med salt, läggas i ganska stark saltlösning i två dygn, få sedan avrinna; en lag kokas av $1\frac{1}{3}$ lit. ättika, 300 gr. socker, 6 st. kardemumma (något krossade), 5 lagerblad och 2 tsk. nejlikor. Lagen hålles kokhet över de förut med dillkronor och pepparrotstärningar varvtals nedlagda gurkorna. Övertäckes med linne och tallrik tills de äro klara.

Asia—gurkor.

Omkring 2 kg. skalade och urkärnade gurkor. $\frac{1}{2}$ lit. konserv. ättika, $\frac{1}{2}$ litt. vatten, $\frac{1}{2}$ kg. socker, 2 st. chalottenlökar, 2 ingefärsbitar, 1 bit spansk peppar. Gurkorna, som böra vara tjocka och mjella (ej öfvermogna) skäras i halvor, vilka läggas i vatten 2 dygn. Därefter tagas de upp att rinna av på linne, *överströs med salt*. Så få de ligga en natt. Därefter läggas de i vatten ett par timmar. Så packas de på krukor varvtals med kryddorna. Ett par rönnbärsklasar läggas överst. — En lag kokas av ättika, vatten och socker, vilken hålles kokande över gurkorna. Efter två dygn förnyas påhållningen av het lag och detta upprepas 2—3 ggr. med ett par dagars mellanrum, tills gurkorna se klara ut. Då påläggas en bit spansk peppar överst, ingefäran och löken borttages och gurkorna överbindas.

Syltgurkor.

Vita slanggurkor helst. Gurkor med tjocka skal äro bäst. Fina gurkor, som inte gått i frö, tvättas, skalas, skäras uti längs efter, urkärnas m. silversked, lägges i vatten över 2 dygn, få avrinna på linne. Lag: 1 kg. strösocker, $\frac{1}{4}$ l. ättika, $\frac{1}{4}$ l. vatten. Kryddor, (nejlikor, peppar) om man så vill, men då blir gurkorna mörka. Gurkorna kokas klara i lagen, tas upp med hälslev och nedlägges i burk, lagen kokas ihop, skummas och hälles sedan varm över.

Syltlök.

Löken sorteras i jämna storlekar. Skällas i hett vatten, då skalen sedan lossna bättre vid omröring m. en visp och grovt salt. Skalas m. fin, vass pennkniv som ofta avtorkas, så att löken ej blir svart. Den lilla nabben undertill borttages. Löken lägges i saltlake 2—3 dygn. Tages upp m. durkslag. En lag kokas av 1 lit. konserveringsättika, 2 tsk. vitp., 1 msk. socker, 1 bit ingefära. Löken iläggas att koka några minuter, tills den blir mjuk, vilket provas med en vispkvist. Bör ej koka för länge, då den ej blir vit. Upphålles på glasburkar. Hålles övertäckt m. linne, tills den är sval. Vill man, kan man efter en vecka tillsätta ny ättika, varigenom löken blir starkare i smaken.

Pickles.

Små bönor, ärter, morötter, äpplen, lök, gurkor, krassefrön, blomkål rensas, skäres trevligt, om man så vill, förvärlas lätt (2 min.) i saltat vatten, spolas m. kallt vatten, får avrinna, överströs med litet salt och får stå tills följ. dag. Spolas då med kallt vatten, för att få bort saltet, plockas lätt och vackert om vartannat på burkar. Gurkorna och äpplena behöva ej förvällas. — 1 lit. ättika, 15 gr. senapsfrö, 1 tsk. cherry slås varm över och överst i var burk lägges en bit spansk peppar. Burkarna överbindas eller korkas. Skärbönor kunna läggas in på samma sätt. Om man vill, kan man efter hand ta in grönsaker och förfara med dem på ovan beskrivna sätt, lägga på burkar och packa, när de äro fulla.

Sukat av pumpa.

Det fasta av pumporna skäres i bitar på 3—4 cm. storlek, vilka lägges 1 å 2 dygn i en lake av 1 l. vin, $\frac{1}{2}$ l.

ättika, 50 gr. salt. Sedan de upptagits och fått avrinna kokas de i en lag av 1 kg. socker, $\frac{1}{3}$ l. ättika, $\frac{1}{3}$ l. vatten samt omkr. 50 gr. hel ingefära el. ngt litet vanilj. I denna lag kokas de, tills de bliva klara. Ny lag kokas av $\frac{1}{2}$ l. vtn. o. 1 kg. socker, i vilken pumporna, sedan de upptagits ur den första lagen, få ett uppkok. Efter två dagar hälls lagen av och inkokas, tills den blir så tjockflytande som sirap, då den åter hälls över pumporna. Efter några dagar blir lagen åter tunn och måste inkokas. Så förfäres, tills lagen ej mera blir tunn. Då upptages den nu vordna sukaten och torkas i svag värme. Vill man begagna sukaten som konfekt, kokas vanilj i lagen. Uttages m. potatisborr och rullas i groft socker före torkningen. — Denna lag räcker till 3 kg. frukt.

Syltad pumpa.

Pumpan skalas, urkråmas, om så behövs, samt skäres i bitar el. uttages med runt mått. Dessa läggas i ättiksvatten över natt, kokas därefter sakta klara i en lag av: 1 kg. socker, 3 dl. ättika, $\frac{1}{2}$ tsk. hel vit peppar, 5 st. nejlikor, 30 gr. ingefära. Denna lag räcker till 1 $\frac{1}{2}$ kg. pumpa.

Eller ock på följande sätt: Ingefäran kokas lyckt 15 min. Sockerlagen kokas och skummas, ingefärsvattnet tillsättes, pumpan ilägges o. får koka 5 min. Sockerlagen hopkokas 8 min., sedan pumpan tagits upp, hälls så varm på pumpan som så får stå tillslutet 8 dagar. Därefter påsättes alltsammans att få ett uppkok. Pumpan tages upp o. får kallna utbredd. Lagen tillsättes m. 125 gr. socker, hopkokas, skummas o. slås sen över pumpan.

Syltade nypon.

2 l. nypon, 6 $\frac{1}{2}$ l. vatten, 1 dl. ättika 4—7 hg. socker, 7 nejlikor, 1 bit kanel. Vackra rensade nypon läggas i vatten 1—2 tim. Lag kokas av sockret, vatten, ättika o. kryddor. Nyponen nedläggas o. kokas lätt. — Nypon torkas hela.